

DODATEK do tygodniówki

TEMAT TYGODNIA - dla ułatwienia dostępny również w numerze Tygodniówka 7/2024

TEMAT TYGODNIA

Szczegółowe rozliczenie składek przez ZUS a rozliczenie podatkowe - analiza wybranych przypadków

Jak już informowaliśmy na łamach tygodniówki, zus przekazał informacje o stanie rozliczeń na kontach płatników składek za 2023 r.

Informacja ta zawiera dane o tym, czy płatnik ma nadpłatę, niedopłatę lub saldo zerowe na koncie w ZUS, a także o wysokości wpłat i rozliczeń składek w roku 2023.

Generalnie przekazanie tej informacji ma na celu poprawne rozliczenie z ZUS:

- **jeśli płatnik stwierdzi, że ma niedopłatę na koncie**, powinien ją jak najszybciej uregulować, aby uniknąć odsetek za zwłokę i kar pieniężnych (w przypadku większego zadłużenia, należy mieć na uwadze, że ZUS ma prawo udzielać ulg w spłacie zobowiązań, takich jak rozłożenie należności na raty),
- **jeśli płatnik ma nadpłatę**, może ją wykorzystać do pomniejszenia bieżącej wpłaty lub wystąpić o jej zwrot (wniosek RZS-P),
- **jeśli ma saldo zerowe**, oznacza to, że nie ma żadnych zaległości ani nadpłat na koncie w ZUS.

A czy informacja ma również wpływ na rozliczenie podatkowe?
Bezpośredni nie. Jednak warto się jej przyjrzeć, ponieważ w niektórych

sytuacjach powstanie obowiązek uwzględnić działania podczas rozliczenia podatkowego.

Jeśli w podanej informacji wszystko się zgadza, tzn. wpłaty dokonywane były w prawidłowych wysokościach, nie widnieje niedopłata czy też nadpłata, sprawa jest prosta, tzn. nie ma dalszych działań ze strony podatnika, zatem nie ma wpływu to na rozliczenia podatkowe. Co jednak w sytuacji, gdy wystąpią w tym zakresie nieścisłości?

Aby wiedzieć czy składki ZUS rozliczane są prawidłowo, trzeba znać również zasady ich ujmowania w kosztach podatkowych. Zasady te przedstawiam poniżej.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne przedsiębiorców

Możliwość uwzględnienia składki zdrowotnej w rozliczeniu podatkowym zależy od stosowanej przez podatnika formy opodatkowania.

1) Podatek liniowy

Podatnicy rozliczający się na zasadach podatku liniowego mają możliwość odliczenia od podstawy obliczenia podatku (dochodu) lub zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej – zapłaconej składki na ubezpieczenie zdrowotne:

- z tytułu działalności pozarolniczej opodatkowanej w tej formie,
- za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w tej formie.

Wprowadzono jednak limit odliczenia, który w 2023 roku wynosił 10.200 zł. W roku 2024 wynosi natomiast 11.600 zł. Nadwyżka ponad tą kwotę nie może zostać rozliczona w kosztach uzyskania przychodów ani odliczona od dochodu.

Powyższe wynika z art. 30c ust. 2 pkt 2 ustawy o pdof.

2) Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

W przypadku podatników opłacających ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, 50% zapłaconych składek zdrowotnych może zostać odliczone od przychodu. Odliczeniu podlegają składki zapłacone w roku podatkowym w związku z działalnością opodatkowaną w formie ryczałtu:

- z tytułu prowadzenia tej działalności pozarolniczej
- za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym w tej formie.

Na możliwość taką wskazuje art. 11 ust. 1a ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

3) Skala podatkowa

Przedsiębiorcy rozliczający się według skali podatkowej nie mają możliwości uwzględnienia składki zdrowotnej w kosztach, ani też odliczenia jej od przychodów.

Składki na ubezpieczenia społeczne przedsiębiorców

Przedsiębiorcy bez względu na formę opodatkowania mogą uwzględnić w rozliczeniu podatkowym, zapłacone składki na własne ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe (oraz składki zapłacone za osoby współpracujące). Wynika to z art. 26 ust. 1 pkt 2, art. 30c ust. 2 pkt 1 ustawy o pdof oraz art. 11 ust. 1 ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym.

Składki na Fundusz Pracy przedsiębiorców

O ile w przypadku składek na ubezpieczenia społeczne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne istnieje możliwość uwzględnienia ich w kosztach lub odliczenia od dochodu na etapie ustalania zaliczek na podatek, tak składkę zapłaconą na Fundusz Pracy, przedsiębiorca może uwzględnić w rozliczeniu jedynie poprzez ujęcie w kosztach. Oznacza to, że składki tej nie odliczy osoba rozliczająca się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.

Wszystkie z powyższych składek podlegające ujęciu w rozliczeniu podatkowym, stanowią koszt czy też podlegają odjęciu od dochodu w momencie zapłaty, co wynika z art. 23 ust. 1 pkt 55a i ust. 3d ustawy o pdof. Przy czym przypominam ponownie o składkach na Fundusz Pracy, których jedyną formą odliczenia jest ujęcie ich w kosztach, a w związku z tym, składek na Fundusz Pracy nie uwzględnią w rozliczeniu podatkowym osoby rozliczające się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.

Składki ZUS za pracowników

Warunkiem ujęcia składek finansowanych przez płatnika w kosztach uzyskania przychodów jest ich opłacenie w terminie, wynikającym z przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych. W momencie kiedy termin ten nie zostanie dotrzymany, składki te stanowią koszt podatkowy w dacie ich faktycznej zapłaty. Wynika to z art. 22 ust. 6bb ustawy o pdof.

Nie ma więc znaczenia czy wynagrodzenie wypłacane jest do ostatniego dnia miesiąca za który jest należne czy też w kolejnym miesiącu.

Warianty ujęcia składek ZUS w kosztach podatkowych:

1. Wypłata wynagrodzeń do ostatniego dnia miesiąca za który są należne

Przykład: Wynagrodzenie za styczeń 2024 - wypłata do ostatniego dnia miesiąca czyli do 31.01.2024 r.

Ponieważ pracownik otrzyma wynagrodzenie za styczeń w styczniu, to składki ZUS dot. tego wynagrodzenia wykazać należy w DRA za styczeń.

Składki ZUS zapłacone w terminie czyli do 20.02.2024 r. stanowiąc będą koszt stycznia. Jeśli zostaną opłacone po terminie - stanowiąc będą koszt w dacie zapłaty.

2. Wypłata wynagrodzeń do 10 dnia następnego miesiąca

Przykład: Wynagrodzenie za styczeń 2024 - wypłata do 10 dnia następnego miesiąca czyli do 10.02.2024 r.

Pracownik otrzyma wynagrodzenie za styczeń w lutym - składki więc zgodnie z datą wypłaty wykazać należy w DRA za luty. Termin zapłaty składek minie więc 20.03.2024 r. Przy założeniu, że opłacone zostaną w tym właśnie terminie, stanowiąc będą koszt stycznia. Jeśli zostaną opłacone po terminie - stanowiąc będą koszt w dacie zapłaty.

Składki ZUS finansowane przez pracownika są dla pracodawcy kosztem w dacie ujęcia w tych kosztach wynagrodzeń ze stosunku pracy, od których są naliczone.

Generalnie wpłaty do ZUS należy sprawdzać na bieżąco i już na etapie zaliczek na podatek dochodowy uwzględniać nieścisłości w rozliczeniu. Może się jednak zdarzyć sytuacja, że dokonano wpłaty w nieprawidłowej wysokości i nie zostało to zauważone, w związku z czym na koncie ZUS pojawiła się niedopłata lub nadpłata. Co wówczas należy zrobić?

Pojawia się również kolejna wątpliwość.

Dane z rozliczenia rocznego składki zdrowotnej faktycznie są porównywane z danymi wykazywanymi w rocznym zeznaniu podatkowym. Odbywa się to na podstawie art. 82 ust. 2e-2h ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

2e. Zakład Ubezpieczeń Społecznych informuje Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o formie opodatkowania oraz o wysokości przychodów lub dochodów wykazanych w dokumentach przekazywanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 10, również o kwocie należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za dany rok kalendarzowy wykazanego w dokumentach przekazywanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

2f. Szef Krajowej Administracji Skarbowej informuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych o rozbieżnościach pomiędzy formą opodatkowania i wysokością przychodów lub dochodów wykazanych w dokumentach przekazywanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych a formą opodatkowania i wysokością przychodów lub dochodów wykazanych dla celów podatkowych, a w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w ust. 10, również o rozbieżnościach pomiędzy kwotą należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za dany rok kalendarzowy wykazanego w dokumentach przekazywanych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a kwotą należnego podatku wykazanego dla celów podatkowych.

2g. Wymiana informacji, o których mowa w ust. 2e i 2f, następuje w formie elektronicznej.

2h. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do występowania w indywidualnych sprawach do właściwego naczelnika urzędu skarbowego o przekazanie informacji potwierdzających formę opodatkowania, wysokość przychodu lub dochodu.

A jak to wygląda w przypadku informacji o stanie rozliczeń na kontach płatników składek?

Informacja o stanie konta płatnika w ZUS nie jest przekazywana organom skarbowym. Jednak należy pamiętać, że np. w toku kontroli organ podatkowy może wezwać stronę lub inne osoby do złożenia wyjaśnień, zeznań, przedłożenia dokumentów lub dokonania określonej czynności osobiście, przez pełnomocnika lub na piśmie, jeżeli jest to niezbędne dla wyjaśnienia stanu faktycznego lub rozstrzygnięcia sprawy.

Jednocześnie z przepisów Ordynacji podatkowej (art. 180) wynika, że jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem.

Dlatego jak już wskazano, warto przyjrzeć się ewentualnym nieścisłościom (jak pokażemy na przykładach poniżej w niektórych przypadkach analiza będzie obowiązkowa) na koncie płatnika składek ZUS i zastanowić się jakie skutki podatkowe mogą one wywołać.

Zacznijmy od przykładów, w których mimo nieścisłości widniejących w rozliczeniu, nie będą one miały wpływu na rozliczenie podatkowe w 2023 roku:

Przypadek 1

Załóżmy, że podatnik prowadzi jdg i nie zatrudnia pracowników. Dochody opodatkowuje skalą podatkową. Na jego koncie ZUS widnieje niedopłata, która powstała w kilku okresach rozliczeniowych. Podatnik poniósł jednak w 2023 roku stratę, a zapłaconych składek ZUS nie uwzględnił w kosztach i na etapie ustalania zaliczek. Zatem niedopłata nie ma wpływu na rozliczenie podatkowe w 2023 r.

Niedopłata może mieć jednak wpływ na rozliczenie podatkowe w roku 2024, o czym w dalszej części.

Przypadek 2

Przedsiębiorca opodatkowany według skali podatkowej zatrudnia 3 pracowników. Jest również zatrudniony na umowę o pracę, w związku z czym z tytułu działalności opłaca wyłącznie składkę zdrowotną. Na koncie ZUS płatnika widnieje nadpłata. W wyniku błędu podczas przelewu w maju 2023 r. zapłacił o 1000 zł więcej składek ZUS. Ponieważ przedsiębiorca nie miał prawa do uwzględnienia w rozliczeniu podatkowym składek na własne ubezpieczenie zdrowotne, a składki ZUS od wynagrodzeń uwzględnia zgodnie z listą płac, nadpłata nie wpłynie na jego rozliczenie podatkowe w 2023 r.

W zależności od sposobu jej rozliczenia w ZUS może jednak wpłynąć na rozliczenie w roku 2024.

Przejdźmy teraz do analizy sytuacji, w których informacje przekazane przez ZUS należy wziąć pod uwagę w zakresie rozliczenia podatku dochodowego.

Wróćmy do opisanego wyżej **przypadku nr 1.**

Założmy, że u podatnika widnieje niedopłata w wysokości 3.000 zł. Z informacji przekazanej przez ZUS wynika, że:

- *2.057,70 zł dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a*
- *942,30 zł składek na ubezpieczenie zdrowotne.*

Składek zdrowotnych, podatnik opodatkowany skalą podatkową nie uwzględnia w rozliczeniu podatkowym, należy więc skupić się wyłącznie na składkach na ubezpieczenia społeczne. Część zapłacona w 2023 r. jak już ustalono nie wpłynie na rozliczenie podatkowe za 2023 r. Mimo tego, że z powodu straty nie została uwzględniona w rozliczeniu podatkowym w 2023 r., część zapłacona w 2023 r. nie wpłynie również na rozliczenie podatkowe w 2024 r.

Wpływ na rozliczenie w roku bieżącym (2024) wywoła jednak spłata zaległości. Składki zapłacone na ubezpieczenia społeczne w roku bieżącym, a dotyczące roku poprzedniego będą kosztem w dacie zapłaty.

Teraz wróćmy do opisanego wyżej **przypadku 2.**

Podatnik ma nadpłatę na koncie ZUS w wysokości 1.000 zł. W związku z tym może:

- *wystąpić o jej zwrot lub*
- *bieżące zobowiązanie pomniejszyć o kwotę nadpłaty.*

Ponieważ kwota nadpłaty nie została uwzględniona do tej pory w kosztach:

- *jeśli podatnik wystąpi o jej zwrot, zwrot ten będzie neutralny podatkowo,*
- *jeśli ZUS zaliczy nadpłatę na poczet bieżących zobowiązań, podatnik będzie mógł zaliczyć tą kwotę do kosztów uzyskania przychodów w miesiącu, za który należności te są należne (zakładając, że będą to składki potrącone).*

Przejdźmy do kolejnych przykładów.

Przykład 1

Przedsiębiorca w 2023 r. korzystał z opodatkowania podatkiem liniowym, a w roku 2024 korzysta z opodatkowania ryczałtem. Na koncie płatnika widnieje niedopłata z tytułu składek za okresy październik-grudzień 2023. Zobowiązanie ureguje w 2024 r. Czy w momencie zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, składki te będą mogły zostać uwzględnione w rozliczeniu podatku dochodowego w 2024 r?

Składki społeczne:

Podatnik opodatkowany ryczałtem ma prawo odliczyć od przychodu składki określone w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych:

- a) zapłaconych w roku podatkowym bezpośrednio na własne ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe oraz wypadkowe podatnika oraz osób z nim współpracujących;
- b) potrącone w roku podatkowym przez płatnika.

Przepis w tym zakresie nie zawiera żadnych ograniczeń dotyczących roku podatkowego, za który składki są należne. Odliczeniu podlegają składki faktycznie zapłacone w danym roku, niezależnie od tego, którego roku dotyczą. Jeśli więc podatnik opłaci faktycznie w roku bieżącym składki społeczne za lata ubiegłe, będą one wówczas podlegać odliczeniu w roku ich poniesienia.

W związku z tym, zapłacone w 2024 roku składki społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe) podatnik może odliczyć od przychodu w 2024 roku.

Składki zdrowotne

Warunkiem odliczenia składki należnej za poprzednie lata jest zachowanie tej samej formy opodatkowania w ramach której odliczenie składek zdrowotnych jest możliwe. Zatem, w omawianym przypadku nie będzie możliwości dokonania odliczeń dopłaconej składki zdrowotnej w 2024 roku z uwagi na zmianę formy opodatkowania działalności gospodarczej (z podatku liniowego na ryczałt).

Przykład 2

Podatnik - wspólniki spółki cywilnej (opodatkowanie ryczałtem) otrzymał z ZUS informację o nadpłacie 562,00 zł za rok 2023: 500 zł składki społeczne, 62,00 zł składki zdrowotne. Składki odliczone zostały od przychodów w 2023 r.

Zwrot składek zdrowotnych: Jeżeli podatnik, obliczając podatek należny, dokonał odliczeń od przychodu, a następnie otrzymał zwrot odliczonych kwot, w zeznaniu podatkowym PIT-28 składanym za rok podatkowy, w którym otrzymał ten zwrot, dolicza odpowiednio kwoty poprzednio odliczone.

Zwrot składek społecznych: Jeśli podatnik zapłacił składki do ZUS a następnie składki te zostały podatnikowi zwrócone w następnym roku lub zaliczone na poczet bieżących składek w tym następnym roku podatnik dokonuje doliczenia do przychodu odliczonych w poprzednim roku kwot na podstawie art. 21 ust. 2a ustawy o zryczałtowanym podatku. Doliczenia dokonuje się w zeznaniu rocznym (PIT-28).

Przykład 3

Przedsiębiorca stosował w 2023 r. opodatkowaniem podatkiem liniowym (kontynuuje formę opodatkowania w 2024 r). Na koncie ZUS widnieje kwota do dopłaty: 123,00 zł (składka zdrowotna).

W przypadku podatku liniowego odliczeniu od dochodu bądź zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów podlegają składki na ubezpieczenie zdrowotne zapłacone w roku podatkowym na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- a. z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej podatkiem liniowym,

b. za osoby współpracujące z podatnikiem opodatkowanym podatkiem liniowym,

- przy czym łączna wysokość tych składek zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów lub odliczonych od dochodu nie może przekroczyć w roku podatkowym 2024 kwoty 11.600 zł.

Zatem, składka zdrowotna należna za 2023 r. zapłacona w roku 2024 r. przy spełnieniu powyższych warunków będzie podlegała odliczeniu/zaliczeniu do kosztów w 2024 r. do ww. limitu.

W omawianej sytuacji forma opodatkowania jest kontynuowana, nie ma zatem przeciwwskazań do odliczenia zapłaconej za poprzedni rok składki zdrowotnej. Należy mieć jednak na uwadze limit odliczenia.

Przykład 4

Podatnik opodatkowany skalą podatkową w 2023 r. - 10 sierpnia 2023 r. zapłacił składki za lipiec oraz składki z wyprzedzeniem za 3 kolejne miesiące (sierpień-październik). Kiedy składki te mogą być kosztem?

Zakładamy tutaj, że mowa jest o składkach na ubezpieczenia społeczne. Składki na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku skali podatkowej nie są uwzględniane bowiem w rozliczeniu podatkowym.

W omawianej sytuacji podatnik zapłacił za kilka miesięcy z góry. Z przepisów wynika, że składki przedsiębiorcy stanowią koszt w dacie ich zapłaty, tak jest i w tym przypadku. Podatnik miał prawo uwzględnić wszystkie zapłacone składki w lipcu w rozliczeniu za ten właśnie miesiąc. Jeśli jednak składki uwzględniał w każdym z kolejnych miesięcy w wysokości należnej za poszczególne miesiące, nie ma konieczności dokonywania korekty rozliczenia. Ministerstwo Finansów w interpretacji ogólnej w sprawie ujmowania kosztów w KPIR z dnia 23 lutego 2023 r. sygn. DD2.8202.3.2022 wskazało że koszty pośrednie w KPiR mogą być

rozliczane również później, ważne żeby zamknąć się w danym roku podatkowym.

Przykład 5

Podatnik opodatkowany skalą podatkową w 2023 i 2024 r. ma nadpłatę na koncie ZUS. 10 sierpnia 2023 r. zapłacił składki za lipiec oraz składki z wyprzedzeniem za 3 kolejne miesiące (sierpień-październik). Zapomniał o tym jednak i w kolejnych miesiącach również opłacał składki zus w pełnej wysokości. W jaki sposób uwzględnić je w kosztach w 2023 r.? Jak prawidłowo postąpić z nadpłatą, która widnieje na koncie ZUS podatnika?

Z uwagi na brak możliwości rozliczenia składek na ubezpieczenie zdrowotne, pod uwagę bierzemy składki na ubezpieczenia społeczne.

Składki ZUS przedsiębiorcy stanowią koszt w dacie ich zapłaty. W związku z tym podatnik miał prawo uwzględnić wszystkie zapłacone składki w 2023 r. w rozliczeniu, pomimo tego że na koncie ZUS powstała nadpłata.

W związku z powstałą nadpłatą na koncie ZUS, podatnik może podjąć decyzję:

- o zaliczeniu nadpłaty na poczet bieżących zobowiązań (oczywiście nie uwzględni ich w rozliczeniu podatkowym w 2024 r.) lub
- wystąpić z wnioskiem o zwrot nadpłaty.

Przy drugiej opcji należy mieć na uwadze, że składki stanowią przychód podatkowy roku podatkowego, w którym je otrzymano. Nie należy dokonywać korekty rozliczeń za 2023 rok i usuwać dokonanego wcześniej odliczenia. Zwrócone w 2024 r. składki na ubezpieczenia społeczne uprzednio zapłacone i odliczone w 2023 roku, należy więc potraktować jako przychód i uwzględnić w zeznaniu podatkowym składanym za rok 2024.

Powyższe wynika z art. 45 ust. 3a ustawy o pdof:

Jeżeli podatnik, obliczając podatek należny, dokonał odliczeń od dochodu, podstawy obliczenia podatku lub podatku, a następnie otrzymał zwrot odliczonych kwot (w całości lub w części), w zeznaniu podatkowym składanym za rok podatkowy, w którym otrzymał ten zwrot, dolicza odpowiednio kwoty poprzednio odliczone.